

Ida-Viru maakonnas Alutaguse vallas Metskülas Kärbi kinnistu eraldistel 2 ja 6 aegjärgse raie, eraldistel 3 ja 5 häilraie ning eraldisel 4 harvendusraie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUSTUS

Lähtudes 09.04.2025 esitatud metsateatistest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse (MS) § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded”, **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1 Jätta algatamata Ida-Viru maakonnas Alutaguse vallas Metskülas Kärbi kinnistu (registriora nr 2564208, katastritunnus 49802:002:0290) eraldistel 2 ja 6 aegjärgse raie, eraldistel 3 ja 5 häilraie ning eraldisel 4 harvendusraie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2 Täiendavad keskkonnameetmed lisaks õigusaktidest tulenevatele üldistele nõuetele ei ole vajalikud.

1.3 Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1 Osahing Valga Puu (registrikood 10600304) volitatud esindaja Merle Abroi esitas 09.04.2025 Keskkonnaametile metsateatised, millega kavandatakse Kärbi kinnistu eraldistel 2 ja 6 aegjärgset raie kokku 2,17 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 247 tm, eraldistel 3 ja 5 häilraie kokku 1,27 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 67 tm ning eraldisel 4 harvendusraie 4,35 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 127 tm. Metsateatised on registreeritud metsaressursi arvestuse riiklikus registris nr-tega 50001123097, 50001123098, 50001123099, 50001123100 ja 50001123101.

Kavandatav raieala paikneb siseriiklikult Vabariigi Valitsuse 13.01.2005 määrusega nr 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine” (edaspidi määrus nr 1) kaitse alla võetud **Ratva metsise püsielupaiga piiranguvööndis ja projekteeritava Alutaguse rahvuspargi Alutaguse piiranguvööndis** ning Natura 2000 võrgustikku kuuluvatel **Muraka looduslal ja Muraka linnualal**.

2.2 Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, MS § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu”

§ 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhinnangust (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhinnang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4).

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lõike 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1 Kavandatav tegevus

3.1.1 Tegevuse iseloom ja maht

Harvendusraie on kavandatud 4,35 ha suurusel alal latimetsa arenguklassi kuuluvas kase enamusega puistus, kavandatav hinnanguline raiemaht on 127 tm. Harvendusraie on hooldusraie (MS § 28 lõige 4 punkt 2), mille eesmärgiks on metsa tiheduse ja koosseisu reguleerimine ning lähitulevikus väljalangevate puude puidu kasutamine (MS § 28 lõige 7 punkt 2). MS § 31 lõike 2 kohaselt ei tohi harvendusraie tegemisel puistu esimese rinde rinnaspindala viia väiksemaks sama paragrahvi lõike 4 alusel kehtestatud alammäärast. Nõuded harvendusraiele on sätestatud metsa majandamise eeskirja¹ §-s 6.

Aegjärgne raie on kavandatud kahe eraldi asetseva langina (0,52 ha ja 1,65 ha) kokku 2,17 ha suurusel alal küpse metsa arenguklassi kuuluvates kuuse ja männi enamusega puistutes hinnangulise raiemahuga 247 tm. Aegjärgne raie on uuendusraie (MS § 28 lõige 4 punkt 1) mida tehakse, et võimaldada metsa uuendamist või uuenemist. Aegjärgse raie korral raiutakse uuendamisele kuuluvas metsas puid hajali üle raielangil kahe või enama raiejärguna (MS § 28 lõige 6 ja § 30 lõige 2). Looduskaitseaduse (LKS) § 14 lõige 6 sätestab, et kaitstaval loodusobjektil tuleb turberaie tegemisel arvestada sama seaduse lisas sätestatud tingimustega, kui kaitse-eeskiri ei sätesta teisiti. LKS lisa „Valik- ja turberaie tingimused kaitstava loodusobjekti ning ranna ja kalda piiranguvööndis” p 2 järgi tehakse aegjärgset raiet korduvate raiejärkudena. 45–64%-lise täiusega puistus tehakse aegjärgset raiet vähemalt kahe järguga, kusjuures esimese järguga ei tohi puistu esimese rinde täiust viia alla 30%. 44% ja väiksema algtäiusega puistu täiuse võib viia nulli.

Kehtivate metsa inventeerimisandmete (registreeritud 04.10.2021) kohaselt on Kärbi kinnistu eraldisel 2 kasvava puistu esimese rinde täius 35%, seega on tegemist turberaie viimase järguga. Turberaie viimase raiejärgu võib teha, kui raielangil kasvab metsa majandamise eeskirja § 15 alusel sobivaks tunnistatud liigi järelkasvu elujõulisi vähemalt 0,5 m kõrgusi puid vähemalt 1500 ühe hektari kohta. Metsa inventeerimisandmete kohaselt on eraldisel 2 viimase raiejärgu tegemiseks nõutav uuendus olemas (vähemalt 1,5 m kõrgune kase järelkasv 2000 tk/ha). Alutaguse rahvusparki kaitse-eeskirja § 16 lg 4 sätestab, et raiete tegemisel metsamaal, välja arvatud hall-lepikutes, tuleb säilitada puistu liikide ja vanuse mitmekesisus. Elustiku mitmekesisuse säilitamiseks tuleb raiel, välja arvatud hall-lepikutes, ühe hektari kohta jätta alles vähemalt 20 tihumeetrit kasvavaid puid või nende säilinud püstiseisvaid osi, mida ei koristata ja mis jäävad metsa alaliseks. Kärbi kinnistu eraldisel 6 kasvava puistu esimese rinde täius on 55% ja tegemist on turberaie II raiejärguga, mille käigus ei tohi puistu esimese rinde täiust viia alla 30%. Turberaie järgmise raiejärgu võib teha, kui raielangil kasvab metsa majandamise

¹ Keskkonnaministri 27.12.2006 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

eeskirja § 15 alusel sobivaks tunnistatud liigi järelkasvu elujõulisi vähemalt 0,3 m kõrguseid puid vähemalt 1000 ühe hektari kohta. Metsa inventeerimisandmete kohaselt on eraldisel 6 järgmise raiejärgu tegemiseks nõutav uuendus olemas (vähemalt 1,5 m kõrgune kase järelkasv 2000 tk/ha).

Häilraie on kavandatud 1,27 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 67 tm. Häilraie on uuendusraie (MS § 28 lõige 4 p 1, § 30 lõige 1), mida tehakse, et võimaldada metsa uuendamist või uuenemist (MS § 28 lõige 6). Häilraie korral raiutakse uuendamisele kuuluv mets häiludena korduvate raiejärkudena. Häilraiel võib ühe hektari kohta sisse raiuda kuni viis häilu. Esimesel raiejärgul võib häilu läbimõõt olla kuni 40 m, teisel raiejärgul võib seda suurendada kuni 30 m ja kolmanda raiejärguga võib häiludevahelisel alal kõik puud raiuda. Raiutavate häilude pindala pärast esimest raiejärku ei tohi olla suurem, kui 25% puistu pindalast. Eraldistel 3 ja 5 kavandatakse esimest raiejärku, mistõttu ei tohi raiutavate häilude pindala ületada kokku 0,32 ha.

3.1.2 Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Kärbi kinnistu asub Ida-Viru maakonnas Alutaguse vallas, kus kehtib Alutaguse Vallavolikogu 29.10.2020 otsusega nr 285 kehtestatud Alutaguse valla üldplaneering², millega alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3 Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatava tegevuse eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Raiete käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja §-s 19 sätestatuga.

3.1.4 Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietööl on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5 Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietööl saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6 Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raietöödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7 Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raietööl on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raietöid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

² Kättesaadav: <https://www.alutagusevald.ee/uldplaneering>

3.1.8 Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2 Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1 Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Kärbi kinnistu sihtotstarve on 100% maatulundusmaa ja see asub hajaasustuspiirkonnas.

Muid kavandatud raieid (metsaregistris kehtivaid registrikandeid raieteks) kavandatava raieala mõjualas (milleks on kuni 30 m)³ ei ole.

Raiega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2 Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raiealal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Raieala asub alaliselt (tugevasti) liigniisketel madalsoo- ja siirdesoomuldadel. Eraldis 2 asub jänesekapsa-kõdusoo kasvukohatüübis, alal kasvab küpse metsa arenguklassi kuuluv kuuse enamusega puistu. Eraldis 3 asub jänesekapsa-kõdusoo kasvukohatüübis, alal kasvab küpse metsa arenguklassi kuuluv kuuse enamusega puistu. Eraldis 4 asub jänesekapsa-kõdusoo kasvukohatüübis, alal kasvab latiealine kase enamusega puistu. Eraldis 5 asub mustika-kõdusoo kasvukohatüübis, alal kasvab küpse metsa arenguklassi kuuluv kuuse enamusega puistu. Eraldis 6 asub mustika-kõdusoo kasvukohatüübis, alal kasvab küpse metsa arenguklassi kuuluv männi enamusega puistu.

3.2.3 Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõearsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatavast raiest otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus raie läbi viiakse. Raielangiga piirnevatel aladel võib esineda ajutisi häiringuid (näiteks mõningast valgustingimuste muutust eeskätt raiealaga vahetult piirnevatel aladel), mis ei mõjuta keskkonna vastupanuvõimet. Raiet kavandatakse metsamaastikus, raieala ei paikne veekogude rannal või kaldal ega märgalal ning alal ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme.

Kavandatav raieala asub **Ratva metsise püsielupaiga piiranguvööndis ja projekteeritava Alutaguse rahvusparki Alutaguse piiranguvööndis** ning Natura 2000 võrgustikku⁴ kuuluvatel **Muraka looduslal ja Muraka linnualal**.

Ratva metsise püsielupaiga piiranguvööndi kaitse-eesmärk on II kaitsekategooriasse kuuluva liigi metsise (*Tetrao urogallus*) väljaspool kaitsealasid asuvate elupaikade kaitsmine liigi

³ Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine”.
https://media.rm.k.ee/files/Rakendusuuring_Metsafragmentid_lopparuanne_R1.pdf

⁴ Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korralduses nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri”.

soodsa seisundi tagamiseks (määrus nr 1 § 1). Tingimused metsa majandamisele metsise püsielupaiga piiranguvööndis on sätestatud määruse nr 1 §-s 4.

Projekteeritavas Alutaguse rahvuspargis (laiendusala) kavandatakse kaitsekorda, mis kehtib juba olemasolevas Alutaguse rahvuspargis, kusjuures rahvuspargiga liidetavatel endistel metsise püsielupaikade aladel võetakse piiranguvööndi kaitsekorra kehtestamisel aluseks määruses nr 1 kehtiv kaitsekord. Olemasoleva Alutaguse rahvuspargi kaitsekord on sätestatud Alutaguse rahvuspargi kaitse-eeskirjas⁵ ja LKS-s). Alutaguse rahvuspargi kaitse-eesmärgid on loetletud Alutaguse rahvuspargi kaitse-eeskirja §-s 1. Tingimused metsa majandamisele Alutaguse rahvuspargi piiranguvööndis on sätestatud kaitse-eeskirja §-s 16.

Kavandatava raiealaga piirnevale alale, st 30 m mõjualasse jääb loodusdirektiivi⁶ I lisas nimetatud **elupaigatüüp siirdesoo- ja rabametsad (91D0*)** (edaspidi ka *metsaelupaik*), II kategooria kaitsealuste⁷ linnuliikide **metsise (*Tetrao urogallus*) ja kanakulli (*Accipiter gentilis*)** piiritletud elupaigad registrikoodidega KLO9101738 ja KLO9128841, III kategooria kaitsealuste⁸ linnuliigi **sookure (*Grus grus*)** piiritletud elupaik registrikoodiga KLO9130128, **Ratva metsise püsielupaiga sihtkaitsevöönd, Alutaguse rahvuspargi Ratva-Metsküla sihtkaitsevöönd, projekteeritav Alutaguse rahvuspargi Alutaguse sihtkaitsevöönd, vääriselupaik VEP nr 207322 (registrikood VEP207322).**

Kultuuriväärtusi raiealal ei leidu.

Kavandatava raieala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4 Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud MS §-s 35. Kavandatavate raietöödega selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3 Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöörduvus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatavate raiete keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatavate raiete mõju keskkonnaelementidele:

Määruse nr 1 § 4 lõike 9 kohaselt on metsise püsielupaiga piiranguvööndis ja rahvuspargi kaitse-eeskirja § 16 lõike 5 kohaselt on Alutaguse rahvuspargi piiranguvööndis keelatud puidu kokku- ja väljavedu külumumata pinnaselt. Kaitseala valitseja (määruse nr 1 § 3 ja kaitse-eeskirja § 3 kohaselt Keskkonnaamet) võib lubada puidu kokku- ja väljavedu, kui pinnas seda

⁵ Vabariigi Valitsuse 17.12.2020 määruse nr 97 „Alutaguse rahvuspargi kaitse-eeskiri”.

⁶ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ, looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:01992L0043-20070101&from=EN>

⁷ II kategooria kaitsealused liigid on nimetatud Vabariigi Valitsuse 20.05.2004 määruses nr 195 „I ja II kaitsekategooriana kaitse alla võetavate liikide loetelu”.

⁸ III kategooria kaitsealused liigid on nimetatud keskkonnaministri 19.05.2004 määruse nr 51 „III kaitsekategooria liikide kaitse alla võtmine”.

võimaldab. Pinnast ei kahjustata, kui puidu kokku- ja väljavedu tehakse külmunud pinnaselt või külmumata pinnaselt kaitseala valitseja nõusolekul, kui pinnas seda võimaldab.

Vesi – raiealal ja selle läheduses ei asu veekogusid (lähim veekogu Mäetaguse jõgi asub kavandatavast raiealast ca 415 m ida-kagu suunas), seega veekogusid ei mõjutata.

Välisõhk ja kliima – kavandatavatel raietel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksikud raied eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus – raied on kavandatud vastavalt kehtivatele õigusaktidele (sh kooskõlas määrusega nr 1 ja rahvusparki kaitse-eeskirjaga). Valdaval osal raiealast raiutakse puistu ühtlaselt hõredamaks. Harvendusraie käigus eemaldatakse lähitulevikus väljalangevad nõrgemad puud, kusjuures säilitatakse üksikpuude rinde puud. Aegjärksel raiel ei tohi puistu täiust viia alla LKS lisas toodud alammäära ja häilraiel ei tohi sisseraiutavate häilude pindala pärast esimest raiejärku olla suurem, kui 25% puistu pindalast. Alutaguse rahvusparki kaitse-eeskirja § 16 lõige 4 sätestab, et raiete tegemisel metsamaal, välja arvatud hall-lepikutes, tuleb säilitada puistu liikide ja vanuse mitmekesisus. Elustiku mitmekesisuse säilitamiseks tuleb raiel, välja arvatud hall-lepikutes, ühe hektari kohta jätta alles vähemalt 20 tihumeetrit kasvavaid puid või nende säilinud püstiseisvaid osi, mida ei koristata ja mis jäävad metsa alaliseks. Elustiku mitmekesisuse tagamiseks alles jäetavad puud valitakse eri puuliikide esimese rinde suurima diameetriga puude hulgast, eelistades kõvalehtpuid, mände ja haabasid, samuti eritunnustega, nagu põlemisjälgede, õõnsuste, tuuleluudade või suurte okstega puid. Seega ei mõjuta raied eelduslikult oluliselt maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele – kavandatav raie neid elemente oluliselt ei mõjuta. Raietööde mõju on lokaalne, elanikkonda ei mõjuta.

Raie teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatav raie on ühekordne lühiajalise mõjuga tegevus, kestusega kuni 1 (2) kuu(d). Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1 Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Kavandatav raieala asub Muraka looduslal ja Muraka linnualal. Alade kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekirj” lisa 1 punkti 1 alapunktis 34 ja lisa 1 punkti 2 alapunktis 227.

Eelhindangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Muraka loodusala ja Muraka linnuala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lõige 1 kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁹ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui

⁹Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätteid (2019/C 33/01)lk 21-22.)
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

halvenevad elupaiga kaitsestaatuse pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga.

LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespoolviidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande¹⁰ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2 Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Suurel osal raiealast (4,35 ha) kavandatakse harvendusraiet ehk hooldusraiet, mille käigus raiutakse puistu hajusalt hõredamaks, reguleeritakse koosseisu ning eemaldatakse kahjustatud ja nakkusohhtlikud ning lähitulevikus välja langevad puud, puistu esimene rinne säilib.

Uuendusraietest kavandatakse aegjärkset raiet ja häilraiet (kokku 3,44 ha), mille järgselt samuti puistu esimene rinne säilib (v.a eraldis 2, kus säilitatakse järelkasv ning raiealale jäetakse säilikipuid koguses vähemalt 20 tm/ha), eraldisel 6 vähendatakse puistu täiust kuni 30%-ni, võimaldamaks puistu looduslikku uuenemist vana metsa turbe all. Häilraiel raiutakse ühe hektari kohta sisse kuni viis häilu, kusjuures raiutavate häilude pindala pärast esimest raiejärku ei tohi olla suurem kui 25% puistu pindalast. Seega vana metsa osakaal püsielupaigas ei lange oluliselt, metsamaastik ei killustu ning maastikuilme oluliselt ei muutu ning olulist kumulatiivset mõju ei ole.

Raieala piirneb kolmest küljest (idast, põhjast ja läänest) Muraka linnuala kaitse-eesmärgiks oleva II kategooria kaitsealuse linnuliigi metsise (*Tetrao urogallus*) elupaigaga. Metsise ja tema elupaikade kaitse on tagatud siseriiklike õigusaktidega (sh LKS-ga, määrusega nr 1). Metsise elupaiga kaitseks on antud juhul moodustatud Ratva metsise püsielupaik, mille piiranguvööndis kavandatav raieala asub. Ka projekteeritava Alutaguse rahvuspargi, mille piiranguvööndisse kavandatav raieala jääb, kaitse-eesmärkide hulka kuulub metsise ja tema elupaikade kaitse (Alutaguse rahvuspargi kaitse-eeskirja § 1 lõige 1 punkt 6). Siseriiklike kaitsealade moodustamisel (sh piiride paika panemisel ja kaitsekorra määramisel) on arvestatud, et ka Natura 2000 võrgustikku kuuluvate alade kaitse-eesmärgid oleksid kaitstud. Kavandatav raieala jääb siseriikliku kaitseala (nii olemasoleva kui kavandatava) piiranguvööndisse, kus majandustegevus on lubatud (LKS § 31 lõige 1).

Nagu enamik liike, on metsis tundlik munemis- ja haudumisaegse häirimise suhtes. Metsise kaitse tegevuskava¹¹ kohaselt on metsise põhiliseks häirimiseks paljunemisperioodil tehtavad metsatööd, trasside raied ning teised metsas tehtavad tööd, mis võivad viia pesitsuse ebaõnnestumiseni. Mängu-, pesitsuse ja poegade kasvatamise perioodiks on metsise puhul ajavahemik 1. veebruarist kuni 31. juulini. Sel perioodil elupaigas raietöödest hoidumine aitab vältida metsiste sigimisaegset häirimist ning pesade ja munade hävitamist ja tagada metsiste

¹⁰ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

¹¹ Keskkonnaministri 20.05.2015 käskkirjaga nr 456 kinnitatud „Metsise (*Tetrao urogallus*) kaitse tegevuskava” (leitav: <https://pilv.envir.ee/index.php/s/7i5MKGRRkTqXK6r?path=%2FLoomad%2FLinnud>).

eduka pesitsemise. Määruse nr 1 § 4 lõige 7 sätestab, et metsise püsielupaiga piiranguvööndis on turberaie lubatud 1. septembrist 31. jaanuarini (st keelatud 1. veebruarist 31. augustini). Tulenevalt LKS § 55 lõikest 6 on kaitsealuse loomaliigi isendi tahtlik häirimine paljunemise ja poegade kasvatamise ajal keelatud, mistõttu seatakse ajaline piirang ka kavandatud harvendusraiele. Arvestades, et kavandatava raie korral puistud valdavalt säilivad (lagedat ala ei teki, v.a eraldis 2, kus säilitatakse järelkasv ning raiealale jäetakse säilikpuid vähemalt 20 tm/ha), siis ei mõjuta raied Muraka linnuala sellisel määral, et väheneks liigile elupaigana sobiva ala suurus kaitsealal või halveneks oluliselt elupaiga kvaliteet.

Raieala piirneb lõunapoolsest küljest Muraka linnuala kaitse-eesmärgiks oleva III kategooria kaitsealuse linnuliigi sookure (*Grus grus*) elupaigaga, mis jääb väljapoole kaitstavaid alasid. Sookure ja tema elupaikade kaitse on ka kavandatava Alutaguse rahvusparki üheks kaitse-eesmärgiks. Ohuks on pesitsusaegne häirimine ja pesade hävimine raietega, samas raielangid ise on sookurgedele potentsiaalseteks pesapaikadeks. Pesitsusperiood kestab 1. aprillist kuni 15. juulini. Kuna sookure elupaigas raiet ei tehta, siis elupaiga pindala ei vähene ning raietööde tegemine väljaspool metsise paljunemise ja poegade kasvatamise perioodi tagab pesitsusrahu ka piirneval alal pesitsevale sookurile ning aitab vältida pesade ja munade hävitamist.

Kavandataval raiealal ei ole registreeritud Muraka loodusala kaitse-eesmärgiks olevaid loodusdirektiivi elupaigatüüpe ega liikide elupaiku, kuid kavandatava raieala (eraldisel 2 aegjärgse raie ja eraldisel 4 harvendusraie) 30 m mõjualasse sellega põhjast piirnevale alale Mäetaguse metskond 22 ja Mäetaguse metskond 23 maaüksustele (Natura 2000 võrgustikku kuuluvate alade ja Ratva metsise püsielupaiga sihtkaitsevööndi ning Alutaguse rahvusparki Ratva-Metsküla sihtkaitsevööndi ja kavandatava Alutaguse rahvusparki Alutaguse sihtkaitsevööndi piiresse) jääb ala, kus on inventeeritud loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüüp siirdesoo- ja rabametsad (91D0*), mis on Muraka loodusala ja ka Alutaguse rahvusparki kaitse-eesmärgiks. Antud elupaik on esinduslikkusega C (keskmine, arvestatav esinduslikkus) ja selle üldine looduskaitseline väärtus (üldine hinnang elupaiga kaitseväärtusele) on hinnatud väärtusega B (kõrge).

Kärbi kinnistu kehtivate metsa inventeerimisandmete (registreeritud 04.10.2021) kohaselt on eraldisel 2 kasvava puistu esimese rinde täius 35%. Arvestades kavandatavat raiemahtu, on tegemist turberaie viimase järguga, kuid raie käigus säilitatakse järelkasv ning raiealale jäetakse säilikpuid koguses vähemalt 20 tm/ha. Eraldisel 2 kavandatud aegjärgse raie langiga (0,52 ha suurune ja kuni 30 m laiune kitsas ala) piirneb metsaelupaik vahetult vaid ca 10 m ulatuses. Eraldisel 4 kavandatud harvendusraie käigus raiutakse puistu vaid hajusalt hõredamaks, seejuures puistu esimene rinne säilib. Kuivõrd metsaelupaigatüübile vastaval metsaalal raiet ei toimu, siis elupaiga pindala ei vähendata ja kuna elupaik piirneb lagedama raiealaga vahetult vaid väga vähesel määral, siis ei ole kavandataval harvendus- ja turberaiel olulist mõju metsaelupaigale. Võib esineda vaid mõningast valgustingimuste muutust eeskätt eraldisega 2 vahetult piirneval alal, kuid elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur säilivad.

Kokkuveoteede asukohta ei ole määratud, kuid antud juhul on metsamaterjali kokkuvedu võimalik teostada metsaelupaiku läbimata. Külmunud pinnasega mööda raieala liikudes piirneval alal registreeritud metsaelupaika ei kahjustata.

Kavandataval raiealal ja selle 30 m mõjualas ei asu lisaks eespool käsitletutele muid Muraka linnuala ja Muraka loodusala kaitse-eesmärkideks olevaid loodusdirektiivi elupaigatüüpe ega liikide elupaiku. Kuna tegemist on raietega, mille käigus puistu säilib (v.a eraldis 2, kus säilitatakse järelkasv ning raiealale jäetakse säilikpuid koguses vähemalt 20 tm/ha), siis ei mõjuta raied eeldatavasti ebasoodsalt Muraka loodusala ja Muraka linnuala kaitse-eesmärke

ega nimetatud alade terviklikkust, kui raiete teostamisel järgitakse kehtivate õigusaktide nõudeid (mh tööd tehakse külmunud pinnasega, väljaspool metsise ja teiste lindude pesitsusaega).

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Raie on kavandatud siseriiklikult kaitse alla võetud Ratva metsise püsielupaiga piiranguvööndis ja projekteeritava Alutaguse rahvusparki Alutaguse piiranguvööndis. Mõju Ratva metsise püsielupaiga ja projekteeritava Alutaguse rahvusparki kaitse eesmärkidele, mis kattuvad Muraka linnuala ja Muraka loodusala kaitse eesmärkidega (metsise, sookure ja metsaelupaiga 91D0* kaitse), on käsitletud punktis 3.3.1.2.

Kavandatava raiealaga (eraldisel 2 aegjärgse raie ja eraldisel 4 harvendusraiega) piirnevale alale, st 30 m mõjualasse jääb Alutaguse rahvusparki Ratva-Metsküla sihtkaitsevöönd ja Ratva metsise püsielupaiga sihtkaitsevöönd ning kavandatava Alutaguse rahvusparki Alutaguse sihtkaitsevöönd. Alutaguse rahvusparki Ratva-Metsküla sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on koosluste tüüpide säilitamine või taastamine, neile omase liigilise ja vanuselise struktuuri hoidmine, elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine ning kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse. Metsise püsielupaiga sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks.

Kuna harvendusraie tegemisel puistu esimene rinne säilib (ei teki lagedat ala) ja aegjärgse raie järel tekib väike 0,52 ha suurune ja kuni 30 m laiune kitsas ala, kus säilitatakse järelkasv ja säilikpuud. Keskkonnaameti hinnangul ei kahjusta raied olemasolevate ja kavandatavate kaitsealade seisundit. Raied on kooskõlas kehtivate õigusaktidega (nii metsise püsielupaiga piiranguvööndis kui ka Alutaguse rahvusparki piiranguvööndis on harvendus- ja turberaie lubatud, puidu kokku- ja väljavedu tehakse külmunud pinnasega).

Kavandatava raieala (eraldisel 2 aegjärgse raie ja eraldisel 4 harvendusraie) 30 m mõjualasse sellega põhjast piirnevale alale Mäetaguse metskond 22 ja Mäetaguse metskond 23 maaüksustele (Natura 2000 võrgustikku kuuluvate alade ja Ratva metsise püsielupaiga sihtkaitsevööndi ja kavandatava Alutaguse rahvusparki Alutaguse sihtkaitsevööndi piiresse) jääb II kategooria kaitsealuse linnuliigi kanakulli elupaik. Kanakulli ja tema elupaikade kaitse on kavandatava Alutaguse rahvusparki üheks kaitse-eesmärgiks. Pesitsusperiood kestab 1. märtsist kuni 31. juulini. Kuna kanakulli elupaigas raiet ei tehta, siis elupaiga pindala ei vähene ning raietööde tegemine väljaspool metsise paljunemise ja poegade kasvatamise perioodi tagab pesitsusrahu ka piirneval alal pesitsevale kanakullile.

Eraldistel 3, 4 ja 6 kavandatava raieala 30 m mõjualas (samuti Natura 2000 võrgustiku alade ning Ratva metsise püsielupaiga piiranguvööndi ja kavandatava Alutaguse rahvusparki Alutaguse piiranguvööndi piires) asub vääriselupaik nr 207322. Kuna vääriselupaiga alal raiet ei teostata ja raie järgselt puistud piirnevatel aladel säilivad, siis kavandatavatel raietel vääriselupaigale oluline mõju puudub.

Teisi kaitstavaid loodusobjekte, sh kaitsealuste liikide leiukohti, kavandatavale raiealale ega selle 30 m mõjualasse ei jää.

3.3.2 Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Kavandatavatel raietel ei ole olulist kumulatiivset mõju, sest valdaval osal raiealast raiutakse puistud ühtlaselt hõredamaks ja puistu I rinne säilib. Uuendusraietest kavandatakse aegjärgset raiet ja häilraiet, mille järgselt valdaval osal alast samuti puistu I rinne säilib, vaid aegjärgsel raiel eraldisel 2 I rinne ei säili, kuid säilitatakse elujõuline järelkasv ja säilikpuud vähemalt

mahus 20 tm/ha. Juhul, kui raietööde tegemisel järgitakse raieliikidele seadusega sätestatud nõudeid, siis ei ole raietel olulist mõju. Teadaolevalt ei kavandata raiealal ega selle lähiümbruses muid tegevusi, millega raiete mõju võiks kumuleeruda.

Raied on kooskõlas üldplaneeringuga, määrusega nr 1, Alutaguse rahvusparki kaitse-eeskirjaga, LKS-ga ja MS-ga ning muude õigusaktidega, seega eelduslikult olulist koosmõju ei ole.

3.3.3 Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raiete puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Määruse nr 1 § 4 lõike 9 kohaselt on metsise püsielupaiga piiranguvööndis ja rahvusparki kaitse-eeskirja § 16 lõike 5 kohaselt on Alutaguse rahvusparki piiranguvööndis keelatud puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja (määruse nr 1 § 3 ja rahvusparki kaitse-eeskirja § 3 kohaselt Keskkonnaamet) võib lubada puidu kokku- ja väljavedu, kui pinnas seda võimaldab.

Määruse nr 1 § 4 lõige 7 sätestab, et metsise püsielupaiga piiranguvööndis on turberaie lubatud 1. septembrist 31. jaanuarini (st keelatud 1. veebruarist 31. augustini). Kuna LKS § 55 lõike 6 järgi on kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal keelatud, siis on raietööde (sh metsamaterjali kokkuvedu) tegemine metsise paljunemise ja poegade kasvatamise perioodil 1. veebruarist kuni 31. juulini keelatud ka hooldusraiete (sh harvendusraie) tegemisel. LKS § 55 lõige 6¹ sätestab, et keelatud on looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine ning tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal. Lindude pesitsemise tipaeg on aprilli keskpaigast suve keskpaigani, seega tagab metsisest lähtuv ajaline piirang pesitsusrahu ka teistele metsalindudele.

Soovitused harvendusraiele lähtuvalt metsise elupaiganõudlusest:

- 1) säilitada olemasolul suuremaid haralisi mände ja I rinde koosseisus haaba;
- 2) hoida võimalikult palju puhmastikuga maapinda raidmetest puhtana (koondada raidmed kokkuveoteedele), et mitte vähendada oluliselt metsiste toitumiseks vajaliku puhmastiku pinda ja ligipääsetavust tibudele;
- 3) jätta 1 ha kohta vähemalt 2 raiumata 0,1 ha suurust eraldiseisvat ala, kus säilitatakse ka alusmets ja II rinne.

Kanaliste jaoks on oluline puhmarinde, eriti mustika säilimine, mis on tähtsal kohal metsise toidulaua. Suuremad haralised männid sobivad metsisele mängu- ja toidupuudeks. Soovitus raiumata alade jätmiseks on antud harvendusraie mõju leevendamiseks ja kanalitele võimalike sulgimiskohtade jätmiseks.

Alutaguse rahvusparki kaitse-eeskirja § 16 lõige 4 sätestab, et raiete tegemisel metsamaal, välja arvatud hall-lepikutes, tuleb säilitada puistu liikide ja vanuse mitmekesisus. Elustiku mitmekesisuse säilitamiseks tuleb raiel, välja arvatud hall-lepikutes, ühe hektari kohta jätta alles vähemalt 20 tihumeetrit kasvavaid puid või nende säilinud püstiseisvaid osi, mida ei koristata ja mis jäävad metsa alatiseks. Elustiku mitmekesisuse tagamiseks alles jäetavad puud valitakse eri puuliikide esimese rinde suurima diameetriga puude hulgast, eelistades kõvalehtpuid, mände ja haabasid, samuti eritunnustega, nagu põlemisjälgede, õõnsuste, tuuleluudade või suurte okstega puid.

Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud metsa majandamise eeskirjaga.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4 Eelhinnangu järelendus

Kavandatavatel hooldus- ja turberaietel ei ole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Muraka linnuala ja Muraka loodusala, mis kuuluvad Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariolukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitsenõuetele vastavalt on avariolukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

Eelhinnangu koostaja:

Mare Rennel
metsahoiu vanemspetsialist
metsaosakond